

blijkbaar kon worden uitgebreid en ook weer ingekort?

In een woud nabij Rome stond de tempel van Diana Aricia. De tempel werd onderhouden door een eenzame priester, iemand die door de maatschappij was uitgestoten. Binnen het heiligdom was hij echter onaantastbaar. Tenminste totdat een andere vogelvrije hem om het leven zou weten te brengen. Daarna moest de moordenaar een gouden twijg van de heilige boom bij de tempel snijden en werd zo de nieuwe priester. Frazer wilde een verklaring vinden voor deze eigenaardige opvolgingsregel. Zijn uitgangspunt was dat het leven van de priester in ieder geval samenhang met die heilige boom, omdat zolang die boom ongeschonden bleef, de priester blijkbaar veilig was. Het onderzoek begon met de link tussen de priester en de koning, maar verwijderde zich al snel naar allerlei vormen van magie en religie, van taboes, mythologieën en rituelen. Frazer reisde in zijn boeken door de hele geschiedenis van de mensheid in alle streken op aarde. Tenslotte was zijn conclusie dat de priester een overblijfsel was van het geloof in de koning-god als onderdeel van de natuur. Ook deze koning was onderdeel van de kringloop van de natuur en na een jaar was zijn taak volbracht. Een nieuwe, vruchtbare koning stond weer aan het begin van het nieuwe jaar. Uiteindelijk werd niet meer de koning gedood, maar een plaatsvervanger, waarmee we bij de priester in het woud van Diana zijn teruggekeerd.

Het oorspronkelijke werk van twee delen werd steeds weer uitgebreid met nieuwe voorbeelden totdat het geheel uit twaalf delen bestond. Om zijn oplossing aannemelijk te maken, had Frazer steeds meer ruimte nodig om steeds weer nieuwe vragen te beantwoorden. Volgens hemzelf was het nodig dieper in te gaan op meer algemene vragen om zijn probleemstelling duidelijk te maken. Hierdoor heeft zijn onderzoek zich steeds verder uitgebreid. De nu vertaalde versie moest het onderzoek bij een groter lezerspubliek onder de aandacht brengen. Gezien de grote reeksen voorbeelden die in deze uitgave onder de aandacht worden gebracht, is het te begrijpen dat twaalf delen voor de meeste mensen wat wat veel van het goede zouden zijn.

Maar na negenhonderd bladzijden is er wel een ontdekkingsreis langs alle godsdiensten en mythologieën gemaakt. Niet alleen weet de lezer nu van alles over de diepere betekenis van allerlei zeden en gebruiken, er is een echte ontdekkingsstocht ondernomen naar de diverse opvattingen over de vruchtbaarheid van het land; opvattingen die voornamelijk werden toegeroepen naar de koning, wiens welvaren symbool staat voor die vruchtbaarheid. Dergelijke opvattingen blijken universeel te zijn en vinden hun weerslag in praktisch alle godsdiensten uit verleden én heden.

Jos Trippenree

NOORD-IERLAND

Gerry Adams, *Herinneringen* (Babylon/De Geus, Amsterdam 1996) 301 blz., f49,50.

"Praten helpt altijd, en van een goed gesprek is nog nooit iemand doodgegaan."

Het is dit jaar alweer 25 jaar geleden, dat Britse soldaten in Londonderry het vuur openden op katholieke demonstranten, een gebeurtenis die bekend is geworden onder de naam 'Bloody Sunday'. Deze gebeurtenis riep zoveel weerzin op in Noord-Ierland dat vanaf dat moment het kwakkelende

IRA een injectie van jonge nieuwe leden kreeg, waardoor de Britse regering haar greep op de situatie steeds meer begon te verliezen. Mede hierdoor kon ook de politieke arm van het republikeinse leger, Sinn Féin, steeds meer aan invloed winnen, totdat deze groepering niet meer weg te denken was uit het vredesproces. En wie het over Sinn Féin heeft, heeft het eigenlijk over Gerry Adams. De politieke leider die samen met de gematigde John Hume geprobeerd heeft om een doorbraak in de status quo te bereiken. Een doorbraak, niet door bomaanslagen, moordpartijen en ander soort geweld, maar door steeds weer de dialoog aan te gaan. En door te blijven praten heeft de IRA dan toch maar de wapens neergelegd. Helaas is het daarna bij praten gebleven, zodat een echte oplossing nog steeds niet voorhanden is.

De herinneringen van Gerry Adams zijn oorspronkelijk verschenen onder de titel *Before the dawn*, wat laat zien dat er voor Adams nog steeds hoop is op een echte doorbraak. En dat valt te begrijpen als de huidige situatie wordt vergeleken met die van de afgelopen dertig jaar. Het zijn deze jaren die Gerry Adams beschrijft in dit verhaal over zijn jeugd en beginnende volwassenheid.

Adams vertelt over het leven als katholiek in Noord-Ierland in een simpele verteltrant. De dagelijkse beslommeringen blijken al snel te worden afgewisseld door geweldvragen. Opgroeien in een familie met revolutionaire ideeën en achtergronden, komt de jonge Gerry al vroeg in aanraking met enerzijds de nationalistische ijveren voor onafhankelijkheid van Engeland en anderzijds de antikatholieke provocaties van Ian Paisley en zijn aanhangers. Het is de tijd van de jaren zestig, waardoor het streven naar onafhankelijkheid en de strijd tegen de protestanten en Britten tevens de strijd is tegen de gevestigde orde.

Door Adams' eenvoudige verteltrant wordt het een indrukwekkend verhaal. Het geweld neemt steeds meer toe, maar het lijkt alsof dat geweld voor de inwoners van Noord-Ierland meegroeit in hun dagelijks leven. Pas als het Britse leger wordt ingezet en bewust gaat provoceren in de katholieke wijken lijkt er een breuk in het leven van de mensen te gaan ontstaan. Een breuk die realiteit wordt door Bloody Sunday en de golf van terrorisme die daarna ontstaat. Gelukkig voor het vredesproces blijken mensen als Gerry Adams in staat om die breuk in hun eigen leven weer te lijmen en door te gaan met praten over een oplossing voor Noord-Ierland. En het feit dat iemand wiens vrienden en familieleden zijn gemarteld of vermoord, blijft praten, geeft aan hoe groot het verlangen naar een echte vrede moet zijn. De man die na een gevangenisstraf zelf pas vier en een half jaar na de geboorte zijn eigen zoontje in de armen kon sluiten verdient het uitzicht op een ander leven voor diezelfde zoon.

Jos Trippenree

